

gennel való első találkozás mindig borzongató és különös érzés, s nem bölcs cselekedet csak a hibákat keresni a kezdeti lépéseknél. (Szenzár Kiadó, 2000)

PÁNCZÉL HEGEDŰS JÁNOS

A TERJESZKEDŐ SZÖVEG(ÉRTELMEZÉS)

Az irodalmi szöveg antropológiai horizontjai

A közelmúltban az Osiris Kiadónál megjelent tanulmánykötet a magyar irodalomtudomány, esztétika, filozófia, klasszika-filológia számára még új és szokatlan, ám nyugaton már hagyományt teremtett szerkesztésmódot szeretne meghonosítani; egymás mellett/után vonultatja fel a vitát indító tanulmányt a hozzászólással, megjegyzéssel, vizsontválással, észrevétellel. A tanulmányok egy sor irodalomelméleti, illetve esztétikai kérdést vetnek fel, gyakran szépirodalmi szövegekből kiindulva, újra- meg újraolvasva őket.

A kötet szerves egésszé válásának talán két átszövődés lehet a titka: egyik az adott művel, fogalommal, esetleg jelenséggel folytatott irodalomelméleti diskurzus, amely átvonul a szövegben, hogy majd több éven keresztül a hazai irodalomtudomány és esztétika fókuszában időzve választ, vagy válaszkiérletet adjon az adott jelenségre.

A másik oka, hogy a szerzők egyazon irodalomelméleti iskola mesterei, illetve tanítványai, így a szövegek párbeszédét a szerzők párbeszéde előzte meg. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Irodalomtörténi Intézetének könyvtárában az Általános Irodalomtudományi Kutatócsoport, mely budapesti, debreceni és pécsi hermeneutákból áll rendre megvitatta egymás tanulmányait. Az itt elhangzott (és folyóiratokban általában megjelent) előadásokat Bednics Gábor, Bengi László, Kulcsár Szabó Ernő és Szegedy-Maszák Mihály szerkesztette kötetbe.

A későbbiekben minden bizonnyal irodalomelméleti tankönyvvé váló kötetben az adott irodalomelméleti iskolának megfelelően a hermeneutikai beszéd az uralkodó, ám megjelennek már kítőresi kísérletek is. Azon kívül, hogy a hermeneutika tere (újra?) kiszélesedik bibliai és rabbinikus értelmezésre, nagy szerephez jut még a textualitás, de Zsádányi Edit *Hamupipőke nem megy bálba* című tanulmányában már a nagy elbeszélések közül a hamupipőke mesének legitimitás vesztését dolgozza fel a feminista irodalomkritika szempontjából. A tanulmányokban gyakran határátlépés tapasztalható, és ennek gyümölcseként megjelenik egy fontos felismerés, ami a kutások egy újabb nyomvonalát jelölheti ki: bizonyos szövegek értelmezéséhez a hermeneutika és dekonstrukció találkozására, együttműködésére (?) van szükség.

Fehér M. István filozófus nyitó tanulmánya (*Művészet, esztétika és irodalom Hans-Georg Gadamer filozófiai hermeneutikájában*) számos olyan kérdést vet fel, melyekre a választ, vagy az arra történő kísérletet a kötet többi szerzőjétől kapunk. Ezek a tanulmányok a válaszok után kutatva gyakran visszanyúlnak a hagyományba, Arisztotelész *Poétikájáig* vagy a *Szentírásig*.

Az *irodalmi szöveg antropológiai horizontjai* című kötet értékét és talán súlyát is mindenképpen növeli a szerzőknek (fiatal koruk ellenére) az irodalmi diskurzusban való jártasága, valamint a külföldi szakirodalom alapos ismerete. Hogy „friss” műről van szó, az az előszóból is kiderül: bizonyos kifejezések és fogalmak magyarítása, vagy az eredeti elnevezés használata még kérdéses, és ezáltal következtelen is. Elképzelhető, hogy a könyv szerzői adják rá a későbbiekben (talán újabb kötet formájában) a választ.

Az irodalmi szöveg antropológia horizontjainak nyelvezetét az olvasó kénytelen megszokni, hisz azoknak, akik tisztában szeretnének lenni a kortárs magyar irodalomtudomány főbb kutatási területeivel és irányvonaláival, kötelező olvasmány. (Osiris, 2000)

SZÜTS ZOLTÁN